

Hver tredje doktorgradsstudent bryter bevisst regler for publisering – ofte under tvang

Foto: iStock.com

Mange forskere melder å ha skrevet inn en person som medforfatter av en vitenskapelig artikkel selv om personen ikke har gitt noe bidrag av betydning, skriver forskning.no, basert på en danske artikkel i videnskab.dk.

Det er et brudd på internasjonale retningslinjer og offisielle standarder å skrive personer på forfatterlisten til en vitenskapelig artikkel hvis personen ikke har bidratt med noe viktig.

Likevel melder hver tredje doktorgradsstudent i en ny dansk studie at de har gjort dette.

Det skjer fordi de enten mener det er forventet av dem eller fordi de føler at en forsker høyere oppe i hierarkiet har beordret dem til det.

Ifølge studien er regelbruddene spesielt vanlig innen medisin, samt de naturvitenskapelige og tekniske vitenskapene (STEM).

– Mange gjør vennetjenester ved å sette hverandre på forfatterlisten, sier Peter Sandøe, professor i bioetikk ved Københavns Universitet.

Sandøe er en av forskerne som står bak den nye studien, som har kommet ut i tidsskriftet *Plos One*.

– Doktorgradsstudenter er i en sårbar posisjon. Karrieren er avhengig av å være på god fot med veilederen og samarbeidspartnere rundt omkring.

– Å si nei kan bli dyrt, forklarer Goddixsen, postdoktor på Sektion for Forbrug, Bioetikk og Regulering ved Københavns Universitet.

Innen medisin melder hele 27 prosent at de har gitt vekk medforfatterskap fordi de følte seg tvunget til det.

Det er det høyeste tallet i studien. STEM-fagene følger hakk i hæl.

Et flertall av doktorgradsstudentene som opplyser å ha brutt retningslinjene, melder at de har gjort det for å holde seg på god fot med en mer etablert forsker.

Det er dypt problematisk når unge forskere lærer å bryte reglene.

Men det kan også påvirke synet på den enkelte vitenskapelige artikkelen.

Hvis den rette forskeren står som medforfatter, kan det gjøre at studien glir lettere gjennom systemet.

Et større problem er at de ufortjente medforfatterskapene gir et misvisende bilde av hvilke forskere som gjennomfører mest forskning.

Antallet publiserte artikler er et avgjørende mål for å bli ansatt som forsker – og for å få penger til prosjekter fra for eksempel fond.

En annen studie fra blant annet Syddansk Universitet (SDU) viser at knapt halvparten av doktorgradsstudentene innen medisin har brutt de internasjonale retningslinjene for forfatterskap.

I studien var det 34 prosent av doktorgradsstudentene i Danmark, Sverige og Norge som svarte. Det tilsvarer 287 studenter.

REFERANSER

1. Mads Paludan Goddixsen mfl.: The person in power told me to—European PhD students' perspectives on guest authorship and good authorship practice. *Plos One*, 2023. [Doi.org/10.1371/journal.pone.0280018](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0280018)
2. Gert Helgesson, Lone Bredahl mfl.: Misuse of co-authorship in Medical PhD Theses in Scandinavia: A Questionnaire Survey. *Journal of Academic Ethics*, 2022. [Doi.org/10.1007/s10805-022-09465-1](https://doi.org/10.1007/s10805-022-09465-1)
3. © Videnskab.dk. Oversatt av Lars Nygaard for forskning.no. Les originalsaken på videnskab.dk her.

«Naturlig» søtstoff kobles til risiko for hjerteinfarkt og slag

Erytritol er kanskje ikke så trygt som vi trodde, skriver forskning.no.

Erytritol er et sukkeralkohol som ser ut og smaker nesten som sukker. Det blir ofte omtalt som et naturlig søtstoff, fordi det finnes i små mengder i noen typer frukt og grønnsaker.

De typiske dosene du får i deg når erytritol brukes som søtningsmiddel, er

kanskje 1 000 ganger høyere enn du ville fått fra frukt eller grønnsaker.

Tester på dyr har vist at erytritol ikke er kreftfremkallende eller giftig. Men det finnes få studier som forteller noe om hvordan stoffet virker i mennesker over lengre tid enn noen få uker, skriver forskerne bak en ny undersøkelse.

Resultatene fra denne studien kan gi grunn til en smule bekymring. De kobler nemlig erytritol i blodet til økt risiko for hjerteinfarkt og slag. Men studien gir ikke sikre svar.

Marco Witkowski fra Cleveland Clinic og hans kollegaer har undersøkt saken fra flere vinkler.

Rundt 4 000 personer var blitt undersøkt for risiko for hjertesykdom og fulgt opp. Witkowski og kollegaene undersøkte nivået av sukkeralkoholer – deriblant erytritol – i blodprøvene deltagerne hadde gitt.

Så undersøkte de om det var noen sammenheng mellom disse stoffene i blodet, og risikoen for hjertesykdom i årene etterpå. Det var det.

Deltagerne med høyest nivå av erytritol i blodet hadde rundt dobbelt så høy risiko for hjerteinfarkt og slag, sammenlignet med de med lavest nivå. For nivåene imellom var det bare en liten økning i risikoen. Det samme mønsteret viste seg i alle de tre studiene.

Det er altså en kobling mellom søtstoffet og blodpropp i hjertet eller hjernen. Denne undersøkelsen kan imidlertid ikke si om det var erytritol som forårsaket problemene.

Daglig leder Asgeir Ruud i Funksjonell Mat, selskapet bak Sukrin-produktene, sier til NTB at han er svært overrasket over funnene.

– Det vi registrerer, er at det er brukt store doser erytritol i forsøkene og at studien er gjort på mennesker som allerede har livsstilssykdommer. Det er mulig at det i fremtiden vil komme en mengdebegrensning på daglig inntak av erytritol, sier Ruud.

Erytritol er en naturlig forbindelse som finnes i naturen, men blir feilaktig omtalt som «kunstig søtning».

Erytritol er et sukkeralkohol, og disse søtlige forbindelsene kjennetegnes av lavt kaloriinnhold, lite innhold av karbohydrat

og dermed lite eller ingen blodsukkerstigning ved inntak.

Skiller seg fra andre sukkeralkoholer, som maltitol, xylitol og sorbitol, fordi erytritol har langt færre kalorier og dessuten ikke medfører de samme fordøyelsesproblemene som andre sukkeralkoholer.

I motsetning til andre sukkeralkoholer tas nesten all erytritol opp i blodstrømmen og sirkulerer i blodet, før nesten alt skilles ut med urinen.

Erytritol ble godkjent som et trygt søtningstoff av WHO (World Health Organization) i 1999, og av FDA (Food and Drug Administration) i USA i 2001.

Norske Funksjonell Mat har siden 2007 utviklet en rekke produkter med erytritol under merkevaren Sukrin, både flytende og i pulverform.

Etterspørselen etter produktene har vært stor, og de norske produktene selges i de fleste land i Europa, og i USA og Australia.

(Kilde: NTB, Kunnskapsoppsummering, Om Helse)

Spyttprøve kan avdekke risiko for brystkreft

Foto: Vay Images

For første gang prøves en ny gentest ut på norske kvinner. Forskerne analyserer hvem som har økt risiko for å få brystkreft. – De

med økt risiko kan da få tettere oppfølging, sier forsker Tone Hovda.

Fra før er det velkjent at to bestemte genvarianter gir mye høyere risiko for å utvikle brystkreft.

Nå skal en ny gentest prøves ut, hvor andre genvarianter hos kvinnene skal analyseres.

Forrige uke startet den nye norske pilotstudien med kvinner fra Vestre Viken.

Ved hjelp av spyttprøver, skal forskere analysere ulike gen-variasjoner hos kvinnene.

Nå får bare kvinner over 50 år tilbud om mammografi-screening.

Men 20 prosent av alle som får brystkreft, får diagnosen før de fyller 50 år.

Målet med pilotstudien er å se om screening kan gjøres mer målrettet inn mot hver enkelt kvinnes risiko.

MedWatch omtalte saken først.

Forskerne rekrutterer nå kvinner fra Vestre Viken helseforetak til å delta i studien.

– I alt skal vi ha med 80 kvinner mellom 40 og 50 år.

Det sier overlege Tone Hovda ved Brystdiagnostisk senter i Vestre Viken helseforetak til forskning.no.

Testen er enkel og tas fra innsiden av munnhulen. Spyttprøven fra kvinnene sendes så til Estland for analyse.

Svaret vil vise om deltakerne har forhøyet risiko eller ikke.

Om prøven viser forhøyet risiko, vil deltakeren få anbefalt et eget kontrollopplegg.

– Målet med studien er å finne kvinner med økt risiko slik at de kan følges opp tettere, sier Tone Hovda, overlege ved

Brystdiagnostisk senter, Vestre Viken helseforetak. (Foto: privat)

Det har lenge vært kjent at kvinner med mutasjon i blant annet BRCA1 og BRCA2-genene har svært forhøyet risiko for å utvikle brystkreft.

– Men det er ganske mange familier der det er mange tilfeller av brystkreft uten at man har funnet ett spesielt gen som øker risikoen, forklarer Hovda.

Prosjektet har som mål å finne disse kvinnene som har økt risiko.

Det er ikke varianter i enkelt-gener de er på jakt etter.

– Det er mange småendringer på flere gener som sammen kan gi økt risiko for brystkreft, forklarer Hovda til forskning.no.

Genendringene gir ikke økt risiko hver for seg, men kan gi økt risiko hvis de opptrer sammen.

Ut fra dette, kan forskerne regne ut en risiko-score for hver enkelt deltaker.

– Vi kaller det en polygenetisk risiko-score, sier Hovda.

Noen kvinner kan ha økt risiko, mens andre kan ha lavere risiko for brystkreft enn gjennomsnittet.

Om piloten lykkes, kan testen tas i bruk i stor målestokk en gang i fremtiden.

– Dette vil være et ledd i mer persontilpasset screening av brystkreft, sier Hovda.

Målet er at kvinner med økt risiko kan få tettere oppfølging. Dermed kan man oppdage kreft tidligere enn nå.

Forskningsprosjektet er et samarbeid mellom Oslo Cancer Cluster og en estisk bioteknologi-bedrift. Genetikere ved OUS og UiO har bidratt med å analysere data fra norske biobanker.

maxfac DENTAL – vi gjør implantat-Norge billigere!

A-Oss fra kr 495

- Bovint ben
- 100% hydroksyapatitt (HA)
- Utmerket volumstabilitet

Q-Oss+ fra kr 450

- Alloplastisk (syntetisk) materiale (ikke fra dyr)
- 20% HA og 80% β -TCP

OssMem fra kr 890

- Kollagenmembran
- Ca 4 mnd resorpsjonstid

Fixtur kr 1.995

- SLA-overflate
- 1,4% failure-rate
- Fullverdig implantatprotetik

OSSTEM

En av verdens største implantatprodusenter - produserer 4,7 mill implantater pr år